

Список возможных попыток манипуляций с текстом

В этом разделе вы найдете информацию, касающуюся текстовых искажений. Эти искажения в тексте могут говорить о ВОЗМОЖНЫХ манипуляциях в тексте. Искажения в тексте могут носить преднамеренный характер, но чаще, характер технических ошибок при конвертации документа и его сохранении, поэтому мы рекомендуем вам подходить к анализу этого модуля со всей долей ответственности. В случае возникновения вопросов, просим обращаться в нашу службу поддержки.

Замена букв		0
Интервалы		0
Микропробелы		0
Белые знаки		0

Объем найденных подоби

Обратите внимание! Высокие значения коэффициентов не означают плагиат. Отчет должен быть проанализирован экспертом.



KPI1

25

Длина фразы для коэффициента подобия 2



KPI2

2961

Количество слов



БЮА

24802

Количество символов

Подобия по списку источников

Просмотрите список и проанализируйте, в особенности, те фрагменты, которые превышают КП №2 (выделенные жирным шрифтом). Используйте ссылку «Обозначить фрагмент» и обратите внимание на то, являются ли выделенные фрагменты повторяющимися короткими фразами, разбросанными в документе (совпадающие сходства), многочисленными короткими фразами расположенные рядом друг с другом (парафразирование) или обширными фрагментами без указания источника ("криптоцитаты").

10 самых длинных фраз

Цвет текста

ПОРЯДКОВЫЙ НОМЕР	НАЗВАНИЕ И АДРЕС ИСТОЧНИКА URL (НАЗВАНИЕ БАЗЫ)	КОЛИЧЕСТВО ИДЕНТИЧНЫХ СЛОВ (ФРАГМЕНТОВ)	ЦВЕТ ТЕКСТА
1	https://prepod24.ru/readyworks/249445/	31	1.05 %
2	https://dereksiz.org/7-siniptafi-sendik-oldanbali-oneri-bolimin-oitudafi-jobalau-ed.html?page=2	23	0.78 %
3	https://melimde.com/1-oushilaridi-shifarmashili-ereketi-pedagogikali-bilis-retinde.html?page=3	14	0.47 %
4	https://dereksiz.org/7-siniptafi-sendik-oldanbali-oneri-bolimin-oitudafi-jobalau-ed.html?page=2	13	0.44 %
5	https://dereksiz.org/7-siniptafi-sendik-oldanbali-oneri-bolimin-oitudafi-jobalau-ed.html?page=2	13	0.44 %
6	https://melimde.com/1-oushilaridi-shifarmashili-ereketi-pedagogikali-bilis-retinde.html?page=3	13	0.44 %
7	https://melimde.com/kursti-jmis-orindafan.html?page=3	13	0.44 %
8	http://www.parta.com.ua/referats/view/6178/	12	0.41 %
9	https://melimde.com/1-oushilaridi-shifarmashili-ereketi-pedagogikali-bilis-retinde.html?page=3	11	0.37 %
10	http://194.44.187.2/eljournal/1/depres.pdf	11	0.37 %

ПОРЯДКОВЫЙ НОМЕР	НАЗВАНИЕ	КОЛИЧЕСТВО ИДЕНТИЧНЫХ СЛОВ (ФРАГМЕНТОВ)
------------------	----------	---

из базы юридических актов (0.00 %)

ПОРЯДКОВЫЙ НОМЕР	НАЗВАНИЕ	КОЛИЧЕСТВО ИДЕНТИЧНЫХ СЛОВ (ФРАГМЕНТОВ)
------------------	----------	---

из интернета (14.08 %)

ПОРЯДКОВЫЙ НОМЕР	ИСТОЧНИК URL	КОЛИЧЕСТВО ИДЕНТИЧНЫХ СЛОВ (ФРАГМЕНТОВ)	
1	https://dereksiz.org/7-sinjptafi-sendik-oldanbali-oneri-bolimin-oitudafi-jobalau-ed.html?page=2	133 (15)	4.49 %
2	https://melimde.com/1-oushildardi-shifarmashili-ereketi-pedagogikali-bilis-retinde.html?page=3	56 (6)	1.89 %
3	http://www.parta.com.ua/referats/view/6178/	54 (6)	1.82 %
4	https://prepod24.ru/readyworks/249445/	31 (1)	1.05 %
5	https://ppt-online.org/1194606	22 (3)	0.74 %
6	http://194.44.187.2/eljourn/1/depres.pdf	21 (2)	0.71 %
7	https://stud.kz/referat/show/93942	17 (2)	0.57 %
8	https://melimde.com/71-pedagogti-ofamdi-izmeti-joo-oitushisini-izmetindegi-oitu-te.html?page=14	16 (3)	0.54 %
9	http://www.lib.ua-ru.net/diss/liter/185380.html	15 (2)	0.51 %
10	https://melimde.com/kursti-jmis-orindafan.html?page=3	13 (1)	0.44 %
11	https://stud.kz/referat/show/115424	12 (2)	0.41 %
12	https://mydisser.com/ua/catalog/view/238/246/11808.html	10 (1)	0.34 %
13	https://prepod24.ru/readyworks/98810/	9 (1)	0.30 %
14	http://7universum.com/ru/psy/archive/item/5139	8 (1)	0.27 %

«Бірлесе оқыту технологиясы арқылы оқушылардың шығармашылық қабілетін қалыптастыру» мақаласы
 Аннотация. Мақала білім беру процесінде оқушылардың бірлескен оқыту технологиясы арқылы шығармашылық қызметін мақсатты ұйымдастыру мәселесіне арналған. Басқа оқушылармен бірлесе отырып, оқушылардың шығармашылық қабілеттері мен шығармашылық ойлауын дамытудың негізгі мүмкіндіктері қарастырылады.

Тірек сөздер. Шығармашылық ойлау, шығармашылық қабілеттер, бірлескен шығармашылық қызмет, ұжымдық оқыту тәсілі, бірлесе оқыту технологиясы, ынтымақтастық.

Көптеген жылдар бойы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мәселесі ғылыми білімнің әртүрлі салаларының - философия, педагогика, психология, лингвистика және басқа ғылым өкілдерінің назарын аударды. Бұл қазіргі қоғамның белсенді тұлғаларға үнемі өсіп келе жатқан қажеттіліктеріне байланысты, себебі жаңа заман талабына сәйкес, олар белгісіздік жағдайында сапалы шешімдер таба алатын, таңдаудың көптігінен, қоғам жинаған білімді үнемі жетілдіріп отыратын азаматтар болуға тиіс. Қазіргі уақытта оқушылардың шығармашылық дарындылығын дамыту өмірдің білімге қоятын негізгі сұраныстарының бірі болып табылады. Өмірдің барлық салаларында өзгерістер бұрын-соңды болмаған жылдамдықпен жүріп жатыр. Ақпарат көлемі екі жылда екі есе артып келеді. Білім адам оны қолдана алатыннан бұрын тезірек ескіруде. Қазіргі әлемде жақсы өмір сүру және әрекет ету үшін адам өз бірегейлігін сақтай отырып, үнемі өзгеруге дайын болу керек.

Психологиялық-педагогикалық әдебиетте шығармашылық, балалар шығармашылығы категориясы өте екіұшты анықталған. Бір жағынан, шығармашылық - бұл қызметтің сипаттамасы: **оның ерекше түрі (шығармашылық қызмет - өнер, әдебиет, ғылым) немесе кез-келген қызмет, өгер** оны дамыту, жетілдіру, жаңа деңгейге өту туралы болған жағдайда [1].

Екінші жағынан, мәселе шығармашылықтың психологиялық сипаттамаларына байланысты, сондықтан қабілет мәселесімен байланысты. Шығармашылықтың белгілі тұжырымдамасы іс-әрекеттің даму механизмі ретінде мәселенің осы екі жағын байланыстырады. Шығармашылықтың негізгі компоненттерін де анықтауға тырысады. Атап айтқанда, перцептивті компонент (байқау,

ерекше назар аудару); интеллектуалды (интуиция, қиял, білімнің кеңдігі, икемділік, тәуелсіздік, ойлау жылдамдығы және т.б.); сипаттамалық (ашылуға деген ұмтылыс, фактілерге ие болу, таңдану қабілеті) [2].

Шығармашылықтың табиғаты күрделі және қарама-қайшы. Зерттеушілердің көпшілігі шығармашылыққа деген көзқараста келесідей келіседі: Шығармашылық-бұл адамның ерекше құбылысы, жалпы, маңызды сипаттамасы. Шығармашылық-трансформациялық функцияны орындайтын адам әрекетінің бір түрі [3]. Баланың жеке басын қалыптастырудағы шығармашылықтың рөлін ерекше атап өтіп, л.с. Выготский шығармашылық баланың **дамуының қалыпты және тұрақты серігі екенін атап** өтті [4]. Балалардың шығармашылық қабілеттерін **қалыптастыру және дамыту қазіргі заманғы педагогиканың өзекті мәселелерінің бірі болып табылады**, ол әсіресе бастауыш сынып оқушыларымен жұмыс істейтін мұғалімдердің алдында өткір тұр. Шынында да, дәл осы жаста балаларда ойлау, проблемаларды шешуге шығармашылықпен қарау қабілеті қалыптасады [5].

Психологиялық-педагогикалық ғылымда қазіргі уақытта тез өсіп келе жатқан ақпарат жағдайында шығармашылық ойлауды дамыту мен жандандыру ерекше маңызға ие екендігі бірнеше рет атап өтілді. Шынында да, кез-келген іс-әрекетте белгілі бір білім мөлшерін игеріп қана қоймай, олардың ішіндегі ең маңыздыларын таңдап, оларды әртүрлі мәселелерді шешуде қолдана білу өте маңызды болады. Шығармашылық ойлауды зерттеу ХХ ғасырдың екінші жартысында кеңейе бастады. Шығармашылық ойлаудың даму деңгейін анықтайтын алғашқы диагностикалық тапсырмалар жасалды. Балалар мен жасөспірімдердің шығармашылық процестері эксперименталды түрде зерттеле бастады. Шығармашылық қабілеттерін қалыптастырудың алғашқы оқу бағдарламалары жасалды. Қазіргі педагогика енді шығармашылыққа үйретуге болатынына күмәнданбайды. Мәселе тек осындай оқыту үшін оңтайлы жағдайларды табу болып табылады [6].

Шығармашылық жаңа зерттеу пәнінен алыс. Адамның қабілеттері **мәселесі барлық уақытта адамдардың үлкен қызығушылығын тудырды. Шығармашылық** қабілеттерді дамыту мәселесін талдау көбінесе осы тұжырымдамаға енгізетін мазмұнмен **анықталады. Күнделікті санада шығармашылық қабілеттер әр түрлі көркемдік іс-әрекеттің қабілеттерімен, әдемі сурет салу, өлең жазу, музыка жазу және т. б. қабілеттерімен анықталады.** Қарастырып **отырған тұжырымдама "шығармашылық", "шығармашылық қызмет" ұғымдарымен тығыз байланысты екені анық.**

Ғалымдардың шығармашылық деп санайтын нәрсеге қатысты пікірлері қайшылықты. Күнделікті өмірде әдетте шығармашылық деген, **біріншіден, өнер саласындағы қызмет, екіншіден, жаңа жобаларды құру, іске асыру, үшіншіден, ғылыми таным, ақыл-ойды құру, төртіншіден,** жоғары формада ойлау, **туындаған мәселені шешу үшін талап** етілгеннен асып түседі. бұрыннан белгілі тәсілдермен, **шеберлік пен бастаманың шарты болып табылатын** қиял ретінде көрінетін [7].

Философиялық энциклопедия "шығармашылықты" бұрын-соңды **болмаған жаңа нәрсені тудыратын әрекет** ретінде анықтайды.

Шығармашылық қызметтен туындайтын **жаңалық объективті де, субъективті де болуы мүмкін. Объективті құндылық қоршаған шындықтың әлі белгісіз заңдылықтары** ашылатын, бір-бірімен **байланысты емес деп саналатын құбылыстар арасындағы** байланыстар анықталатын және түсіндірілетін шығармашылық өнімдер үшін танылады. Шығармашылық **өнімдерінің субъективті құндылығы шығармашылық өнімі өздігінен** емес, объективті емес, **оны алғаш жасаған адам үшін жаңа болған кезде пайда болады. Бұл көбінесе сурет салу, мүсіндеу, өлеңдер мен өндер жазу саласындағы балалар шығармашылығының өнімдері. Еуропалық ғалымдардың заманауи зерттеулерінде "шығармашылық" сипаттамалық түрде анықталады және** интеллектуалды **және жеке факторлардың жиынтығы ретінде әрекет етеді** [8].

Сонымен, шығармашылық дегеніміз- **нәтижесі жаңа материалдық және рухани құндылықтар** болатын қызмет; психикалық белсенділіктің, тәуелсіздіктің, жаңа, ерекше нәрсе жасау қабілетінің жоғары формасы. Шығармашылық қызмет нәтижесінде шығармашылық қабілеттер қалыптасады және дамиды [9].

Шығармашылық барлық қызмет түрлеріне еніп, оның жаңа, жоғары сапасын қамтамасыз етеді. "Әр адам шығармашылыққа шақырылады", - дейді Н.А. Бердяев. "Шығармашылық", - деп санайды В. Энгельгард - адам табиғаты оның дамуының шексіз ұзақ жолында марапаттаған ең жоғары сыйлық, адам рухының ең жоғары көрінісі, қуаныш пен бақыттың ең қымбат көзі".

Философиялық тұрғыдан алғанда, шығармашылық - бұл бұрын-соңды болмаған сапалы жаңа нәрсені тудыратын әрекет.

Шығармашылық тек толық еркіндік негізінде мүмкін болады, болмыспен байланысты емес, болмыстан шығарылмайды. Кез-келген шығармада қоршаған шындықпен анықталмаған жаңалық бар. Бұл "кез-келген шынайы шығармашылық әрекетке келетін" еркіндік элементі; бұл шығармашылықтың құпиясы; бұл тұрғыда шығармашылық - бұл жоқтан шыққан шығармашылық". Педагогика мен психологияда "шығармашылық" термині "шығармашылық қызмет" ұғымы аясында қарастырылады. Шығармашылық іс-әрекеттің табиғатына ғылыми көзқарастың бастапқы кезеңі шығармашылық қабілеттердің материалдық тасымалдаушысы ретінде психикалық энергия идеясымен байланысты.

А.Н. Луктың зерттеулерінде шығармашылық мотивацияға, темпераментке және ақыл-ой белсенділігіне байланысты қабілеттердің үш тобын талдау арқылы ашылады. Олардың ішінде:

- адамның кездейсоқ құбылыстардан өтуіне емес, оларда құпияларды ашудың кілтін көруге мүмкіндік беретін ерекше ойлау сапасы ретінде ізденістегі қырағылық;
 - ұғымдар мен олардың арасындағы қатынастардың символдық белгілеуінде көрінетін ойлау операцияларын қысқарту қабілеті;
 - проблемаларды көру (қою) қабілеті;
 - ойлаудың өзіндік ерекшелігі;
 - ойлаудың диалектикасы;
 - ойлаудың икемділігі;
 - ойлаудың сыни сипаты;
 - ассоциация мен қиялдың жеңілдігі;
 - идеяларды қалыптастыру қабілеті (оларды дамыту мүмкіндігі);
 - бағалау әрекеттері мен таңдау қабілеті;
 - жинақталған білімнің қажетті көлемі мен сапасын қамтамасыз етуге жадтың дайындығы: жүйелілік, динамизм, жалпылау деңгейі.
- Көптеген авторлардың еңбектерін зерттей отырып, шығармашылық қабілеттер балаға қажет, дамушы, сонымен қатар сауықтыру функциясы бар деген қорытындыға келуге болады. Баланың өзін-өзі тануына, оның даралығын дамытуға ықпал етеді.

П. Торренс шығармашылық қабілеттер деп кемшіліктерді, білімдегі олқылықтарды, дисгармонияны терең қабылдау қабілетін түсінді.

Шығармашылық іс-әрекеттің **құрылымында ол:**

- **мәселені қабылдау;**

- **шешім іздеу;**

- гипотезалардың пайда болуы және тұжырымдалуы;

- гипотезаларды тексеру;

- оларды өзгерту;

- нәтижелерді табу.

Шығармашылық қызметте темперамент ерекшеліктері, идеяларды тез сiңiру және тудыру **қабiлетi (оларға сыни тұрғыдан қарамау) сияқты факторлар маңызды рөл** атқаратыны атап өтiлдi; **шығармашылық шешiмдер релаксация, назар аудару сәтiнде** келедi [10].

С. Медниктiң пiкiрiнше, шығармашылықтың мәнi - ойлау синтезiнiң соңғы кезеңiнде стереотиптердi жеңу және ассоциациялардың кең өрiсiн қолдану болып табылады[11].

Сондай-ақ, шығармашылық процестiң екi жағын ажырату керек: объективтi және субъективтi. Объективтi тұрғыдан алғанда, шығармашылық оның түпкiлiктi өнiмiмен (ашылуы немесе жаңалығы) анықталады. Субъективтi тұрғыдан алғанда, шығармашылық процестiң өзiмен анықталады, тiптi соңғы өнiм қажеттi әлеуметтiк құндылық пен жаңалыққа ие болмаса да.

Оқушылардың шығармашылық ойлауы мен шығармашылық қиялын дамыту үшiн келесi дағдыларды дамыту қажет:

- объектiлердi, жағдайларды, құбылыстарды әртүрлi негiздер бойынша жiктеу;
- себеп-салдарлық байланыстарды орнату;
- жүйелер арасындағы қатынастарды көру және жаңа байланыстарды анықтау;
- дамудағы жүйенi қарастыру;
- болжамды сипаттағы болжаулар жасау;
- объектiнiң қарама-қарсы белгiлерiн бөлiп көрсету;
- қарама - қайшылықтарды анықтау және тұжырымдау;
- кеңiстiктегi және уақыттағы объектiлердiң қарама-қайшы қасиеттерiн бөлу;
- кеңiстiктiк объектiлердi ұсыну;
- қиялдағы кеңiстiкте әртүрлi бағдарлау жүйелерiн қолдану;
- ерекшеленген белгiлер негiзiнде объектiнi ұсыну, ол мыналарды болжайды:
- ойлаудың психологиялық инерциясын жеңу;
- шешiмнiң түпнұсқалығын бағалау;
- шешiм iздеу өрiсiн тарылту;
- объектiлердi, жағдайларды, құбылыстарды фантастикалық түрлендiру;
- берiлген тақырыпқа сәйкес объектiлердi психикалық түрлендiру.

Бұл дағдылар жүйелi диалектикалық ойлау қабiлетiнiң, өнiмдi ерiктi кеңiстiктiк қиялдың негiзiн құрайды.

Сонымен қатар, қазiргi педагогикада бiлiм алушылардың шығармашылық қабiлеттерiн дамыту бойынша үлкен жұмыс тәжiрибесi жинақталған, ынтымақтастықта оқыту арқылы оқу пәндерiнiң кең ауқымында шығармашылық ойлауды дамыту бойынша көптеген әзiрлемелер бар.

Ынтымақтастық принципi оқушылардың бiрлескен iс-әрекет процесiнде ұжымда жұмыс iстеу дағдыларын дамытуға бағытталған оқытуды ұйымдастыруды қамтиды. Топтардың жұмысының негiзгi шарты-бiрлескен оқу iс-әрекетiнiң нәтижесiнде топтың барлық мүшелерi келiсетiн жаңа бiлiм (жаңа өнiм) жасалуы керек [12].

Ынтымақтастықта оқыту кезiнде келесi мiндеттер шешiледi:

- оқушы ұжымның басқа мүшелерi мен әлеуметтiк байланыс орната алатын болса, бiлiмдi әлдеқайда жақсы меңгередi;
- оқушылардың сауатты және логикалық жаза бiлуi ұжымның басқа мүшелерiмен қарым-қатынас жасау қабiлетiне де байланысты.

Сонымен қатар, оқу ынтымақтастығында оқушылардың еркiн және ашық қарым-қатынасы көрiнедi, олардың арасындағы ақпарат алмасу кеңейедi, пiкiрлердiң жақындасуы ынталандырылады, тұлғааралық қарым-қатынас мәдениетi қалыптасады.

Ынтымақтастық технологиясы шеңберiнде оқу процесiн құру принциптерi бiлiм алушының оқу процесiнде үш негiзгi кезеңнен өтуiне негiзделген.

Оқытудың негiзгi кезеңдерi:

1 кезең - "батыру" - бiлiм алушыға өз идеясын құруға, өз тәжiрибесiн алуға, өз бейнесiн құруға мүмкiндiк бередi. Бұл кезең "ақпараттық өрiстi қалыптастыру" деп те аталады. Бұл кезеңде бiлiм алушы жаңа материалды зерттеуге әкеледi;

2 кезең - "игеру", қажеттi әрекет әдiсiн игеру. Бұл 1 кезеңдi толық жүзеге асырғаннан кейiн ғана мүмкiн болады. Бұл кезеңде оқу материалын толық өңдеу жүрiп жатыр, оқу сабақтарын жинақтайтын семинарлар өткiзiледi;

3 кезең - бiлiмдi пайдалану. Мұнда бiлiм алушылар үшiн пәнаралық сүнгулер, сондай-ақ проблемалық мәселелер бойынша рөлдiк ойындар, презентациялар, шығармашылық сабақтар мүмкiн болады.

Ынтымақтастық қағидаты бойынша жұмыс топ iшiндегi оқушылардың өзара iс-қимылына негiзделген. Бұл принциптiң негiзгi идеясы - бiр нәрсенi бiрге орындау ғана емес, бiрге үйрену болып табылады.

Бiлiм алушылар ынтымақтастығының тiкелей процесi оқушыларының сабақтарда бiрлескен жұмысының негiзiн құрайтын жұмыс топтарын ұйымдастырудан басталады. Бiлiм алушылардың аудиторияға дәстүрлi отыруы практикалық сабақтарды өткiзу кезiнде әрдайым сәттi бола бермейдi: олардың жан жағында тұрақты серiктестерi бар, соның салдарынан жаңалықтың әсерi таусылып, жұмыста тиiмдiлiгi жоғалады. Сондықтан топтарды құру кезiнде Британдық әдiскерлер Т. Хан мен Л. Боф әзiрлеген шағын топтық бiлiм беру әдiстерiне жүгiнуге болады, мысалы, мұғалiм ұсынған мәселелердiң iшiнен өздерiне ұнайтын шығармашылық түрiн таңдау (оқушылар өздерiнiң фамилияларын мәселенiң жанына жазады - осылайша қызығушылық топтары құрылады). Осылайша, бiрлесiп құрылған топтар, бiрлескен зерттеу мотивациясы ынталандырылады.

Бұл тұоғыдан, оқыту әдiстерiне қойылатын талаптарды келесiдей ұсынуға болады:

- 1) сабақтарда жайлылық пен еркiндiк атмосферасын құру;
- 2) оқу процесiне оның эмоцияларын тарта отырып, жалпы бiлiм алушының жеке басын қозғауға, оның сөйлеу, когнитивтiк, шығармашылық қабiлеттерiн ынталандыруға;
- 3) бiлiм алушыны басқа бiлiм алушылармен белсендi өзара iс-қимыл жасайтын бас әрекет етушi тұлға етiп ұсынуға;
- 4) бiлiм алушылардың белсендiлiгiн, олардың дербестiгiн, шығармашылығын ынталандыратын сабақтарда жұмыстардың жұптық, топтық және ұжымдық нысанын көздеуге мiндеттi.

Сонымен қатар, ұжым жеке адамның бостандығын шектейдi, оның жеке сұллулығын дамытуға мүмкiндiк бермейдi және оқушылар

арасында сәйкестік орнатады (лат. *conformis*-ұқсастық, ұқсас) және жеке қасиеттерді тегістеу болуы мүмкін деушілер де бар (айырмашылықтарды тегістеу). Мұның бәрі ғылыми шындықтан алыс. Керісінше, ұжымда ұсталған үлкен педагогикалық мүмкіндіктер оны күшті және тәрбиенің алмастырылмайтын құралына айналдырады. Мұның себебі неде?

Біріншіден, қоғамдық прогресс тенденциялары. Қоғамның үлкен еркіндік пен адамның жеке қадір-қасиетін қамтамасыз етуге деген ұмтылысы қандай да бір жолмен адамдардың өмірінің ұжымдық негіздерінің дамуын, олардың әртүрлі бірлестіктерге деген ұмтылысын анықтайды. Сондықтан әр тұлғаны тәрбиелеу кезінде бүкіл ұжымды тәрбиелеу туралы ойлануымыз керек.

Екіншіден, ұжым бай рухани және эмоционалды өмірге ие, оның мүшелерінің көп қырлы қызметімен сипатталады. Мұның бәрі әр адамның жан-жақты дамуына үлкен мүмкіндіктер туғызады. Мәселе мынада, басқаны түсіну үшін сіз көп нәрсені бастан өткеруіңіз керек. Күшті эмоцияларды бастан өткермеген адам өзі ойланған болмайды, басқасын түсінбейді. Бірақ жалғыз адам белгілі бір шекті деңгейге дейін дами алады, оның тәжірибесі басқалардың тәжірибесімен байытылуы керек. Дамушы балаға сәйкес келетін, оған жақын, салыстыру үшін материал беретін басқалардың тәжірибесі баланы алға жетелейді. Бұл сіңірілетін бөтен тәжірибе неғұрлым кең болса, бала одан соғұрлым шығармашылыққа бай шығады, соғұрлым ол әлеуметтік өмірге бейімделген адам болып өседі.

Сонымен қатар, бірлесе отырып оқытқан кезде шығармашылық педагогикасының жалпы ережесін білу қажет:

1. Жас ерекшеліктерін ескеру (сезімтал кезең - бәрі оңай болатын балалар кезеңі).
2. Оқытуға белсенді көзқарас.
3. Оқытудағы жүйелілік.
4. Шығармашылықты дамыту үшін оңтайлы жағдайлар жасау.

Отандық психологияда ойлау мен дарындылықтың стандартты дамуы дәстүрлі түрде қабілеттердің дамуының жоғары деңгейі ретінде түсініледі, сондықтан дарындылық мәселесі тәуелсіз ретінде зерттелмеген; жеке тұлғаның қабілеттерін зерттеу және қалыптастыру алдыңғы қатарға шығарылды. Тұлғаның "шығармашылық қабілеттері" ұғымының мәнін аша отырып, біз "шығармашылық", "шығармашылық ойлау", "шығармашылық қызмет", "дарындылық" және т. б. сияқты туыстық ұғымдарды айналып өте алмаймыз.

Сонымен қатар, шығармашылықтың құрамдас бөліктері: **ойдың еркіндігі (уақыт бірлігінде пайда болатын идеялар саны); ойдың икемділігі (бір идеядан екіншісіне ауысу қабілеті);** өзіндік ерекшелігі (**жалпы қабылданған көзқарастардан өзгеше идеялар шығару қабілеті); қызығушылық (қоршаған әлемдегі мәселелерге сезімталдық);** гипотезаны дамыту қабілеті, «иррелеванттық» (логикалық реакцияның ынталандырудан тәуелсіздігі); фантастикалық (ынталандыру мен **реакция арасындағы логикалық байланыс болған кезде** нәтиженің шындықтан толық бөлінуі) болып табылады.

Осы тұрғыдан алғанда, бірлесе оқыту шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру арқылы шығармашылық ойлауды дамыту мәселесін шешуге тырысатынын көрсетеді. Мотивацияға (қызығушылықтар мен бейімділіктерге), темпераментке (эмоционалдылыққа) және психикалық белсенділікке байланысты шығармашылық қабілеттердің әртүрлі классификацияларын талдалынды және олардың арасында мыналарды бөлінді:

- адамның кездейсоқ құбылыстардан өтуіне емес, оларда құпияларды ашудың кілтін көруге мүмкіндік беретін ерекше ойлау сапасы ретінде іздеудегі қырағылық;
- ұғымдар мен олардың арасындағы қатынастарды үнемді символдық белгілеуде көрінетін ойлау операцияларын қысқарту қабілеті;
- тасымалдау қабілеті, яғни ғылым мен практиканың басқа салаларында ұқсастықтар мен жалпылама стратегияларды іздеу;
- "бүйірлік" ойлау, яғни "бөгде" ақпаратты пайдалану негізінде шешімнің жолын көру мүмкіндігі;
- қабылдаудың тұтастығы, яғни фактілерді логикалық тұрғыдан қарастырудан бас тарту, оларды кеңірек контекстке енгізуге тырысу және мәселені жаңа көзбен қарау мүмкіндігі;
- жадтың дайындығы, яғни қажетті ақпаратты қажетті минутта "беру" мүмкіндігі;
- ұғымдардың жақындасуы-байланысты ұғымдардың алыстығымен байланыстыру жеңілдігі;
- ойлаудың икемділігі - **құбылыстардың бір класынан екіншісіне тез және оңай өту мүмкіндігі, мазмұны жағынан біріншісінен алыс;**
- интеллекттің икемділігі - бұзылған гипотезадан уақытында бас тарту мүмкіндігі;
- көптеген баламалардың ішінен бір бағалауды (рақым, қарапайымдылық, өзіндік ерекшелік және т. б.) таңдауға негізделген бағалау әрекеттерін орындау мүмкіндігі;
- байланыстыру қабілеті, яғни жаңа ақпаратты бұрынғы жеке тәжірибемен байланыстыру мүмкіндігі;
- идеяларды құрудың қарапайымдылығы, яғни, идея, заң, гипотеза түрінде жаңа форманы толық формада болуы.

Шығармашылық атмосфера шығармашылық тапсырмалардың орындалуын бағаламай, идеяларды ұсыну, пікір алмасу процесінде оқушылардың пікірін сынға алмау арқылы сақталады. Шығармашылық тапсырмаларды орындау нәтижелері ұжымдық түрде талқыланады. "Бағалаудың" бұл түрі ішкі мотивацияны ынталандыруға көмектеседі.

Шетелдік педагогтар мен психологтар бірлескен жұмыс - оқушылардың жаңа білім, жоба және т.б. бірлесіп құру сияқты ынтымақтастық түрін ажыратады. Бірлесіп құру процесінде оқушыларға келесі жеке ерекшеліктер тән болады: «ұжымда ойлау» қабілеті, қате көзқарастан ауыртпалықсыз бас тарту, тәуелсіз шешім қабылдау, әңгімелесушіні тыңдау және есту қабілеті, дәлелдермен сендіру қабілеті, білім сапасына жауапкершілік [13].

В. М. Бехтерев: «адам үшін толық мүмкін емес нәрсе келісілген ұжымдық жұмыс арқылы жүзеге асырылуы мүмкін», - деп мәлімдеді [13]. Тапсырмаларды орындау кезінде оқушылар бір-біріне тәуелді болғандықтан бір-бірінің білім жетістіктерін ынталандырады және қолдайды.

Мұғалім оқушылардың бір-біріне көмектесуін ашық түрде ынталандырады, өйткені басқаларға көмектесу арқылы олар өздері үйренеді. Мұндай өзара әрекеттесу топ мүшелері арасындағы кері байланысты жеңілдетеді (идеяларды тексеру, көзқарастар жүйесін құру, пікір алмасу және т.б.) және құрмет, назар мен мақұлдауды тудырады, бұл өз кезегінде тапсырманы жалғастыруға ынталандыруға ықпал етеді. Жалпыланған түрде басқа оқушылармен бірлесіп құру процесінде оқушының жеке басының өзін өзі дамыту механизмі келесі бірлескен әрекеттер тізбегімен ұсынылуы мүмкін.

Міндет идея талқылау рефлексия дамудың жаңа деңгейі.

- 1) Тапсырма - алдымен оқушы тапсырманы алады немесе мәселені өзі бөліп көрсетеді, оны өзіне және басқаларға ұсынады; оны әр түрлі позициядан оқушы шешу мүмкіндіктерін қарастырады; егер ол жеке мүдделер саласына әсер етсе, қызметтің ішкі мотиві пайда болады;
- 2) идея - қандай да бір образ пайда болады, мәселені шешу идеясы туады, өз идеяларымен, болжамдарымен басқалармен бөлісу

қажеттілігін сезінеді;

3) талқылау - басқа оқушылармен тікелей қарым-қатынас орын алады, идеяларды, болжамдарды таныстыру және талқылау, жолдастарының идеяларды оң бағалауы (мақұлдауы) оқушының өз көзқарасына, өз күштері мен қабілеттеріне деген сенімін қалыптастырады, оқушылардың сын ескертпелерін айтудағы әдептілік идеяларды талқылаудың шиеленісті кезеңінде ұжымда салауатты климатты сақтауға ықпал етеді; тіпті егер оқушыда идеялар болмаған жағдайда, талқылау мен бірлесіп іздеудің бұл кезеңі оны шабыттандырып, өз идеяларының пайда болуына ықпал етуі мүмкін.

4) Рефлексия - оқушының жолдастарының оң бағалауы кезінде позитивті өзіндік өзі жайлы тұжырымдама дамиды, одан әрі қызметті ынталандыруды қолдайды, ол жағымды эмоцияларды, оның ішінде бірлескен шығармашылық қызметке қатысудан және тиісінше өз жетістіктерінен қанағаттануды сезінеді;

5) ескертулерді ескере отырып идеяларды жетілдіру, жаңа идеялардың пайда болуы, өз дамуының жаңа деңгейіне шығу - шығармашылық қызметтің өз тәжірибесін байыту, зейінді, есте сақтауды, ойлауды, қабілеттерді және т.б. дамыту, қорытындыны қалыптастыру және нәтижелерді ұсынуға дайындыққа әкеледі.

Осылайша, оқушылардың бірлескен кезінде жеке және ұжымдық шығармашылық іс-әрекеттің сипаты, олардың тұлғааралық қатынастары дамиды.

Сонымен, оқушылардың бірлескен технология аясында шығармашылық қабілеттерінің қарқынды дамуын қамтамасыз ететін оңтайлы шарт-оларды келесі талаптарға жауап беретін жүйеде жүйелі, мақсатты түрде ұсыну:

- танымдық міндеттер пәнаралық, интегративті негізде құрылуы керек, адамның психикалық қасиеттерін - есте сақтауды, зейінді, ойлауды, қиялды дамытуға ықпал етуі керек;

- міндеттер оларды ұсынудың ұтымды дәйектілігін ескере отырып таңдалуы керек: репродуктивті, қолда бар білімді жаңартуға бағытталған, ішінара ізденіске, танымдық іс-әрекеттің жалпыланған әдістерін игеруге бағытталған, содан кейін зерттелетін құбылыстарды әр түрлі жағынан қарастыруға мүмкіндік беретін нақты шығармашылық;

- танымдық міндеттер жүйесі еркін ойлауды, ақыл-ойдың икемділігін, қызығушылығын қалыптастыруға, гипотезаларды ұсыну және дамыта білуге әкелуі керек.

Сондай-ақ, бірлескен шығармашылық іс-әрекет барысында ерекше әсер пайда болатыны байқалады, ол, ең алдымен, жеке күштердің қарапайым қосындысынан асып түседі. Іс-әрекеттің ұжымдық тәсілі негізінде белсенділікті көрсетудің ең жақсы тәсілдерін таңдау арқылы өзара жақсы қасиеттерін ұлғайту мүмкіндігі ашылады; бірлескен іс-әрекеттің басқа қатысушыларының қасиеттерін еркін мемдену орын алады; жеке мүмкіндіктер кеңейтіледі. Жеке тұлғаның шығармашылығы қосымша серпін алады, ол өз қатарында күшейе түседі, сонымен бірге бүкіл топтың шығармашылық сипаты айқын көрінеді. Оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін белсенді бірлескен іс-шаралар маңызды екені сөзсіз.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Возрастные и индивидуальные особенности пространственного мышления учащихся / Под ред. И. С. Якиманской. - М, 2004ж. -97 б.
2. **Алексеев В.Е. Организация технического творчества учащихся. -М.2004 ж.-23-38б.**
3. **Павлова А.А., Корзинова Е.И. Графика в начальной школе. - М.: Владос, 2003ж. - 56-58б.**
4. **Ильина Т.А. Педагогика школы. - М, 2002 ж. - 18-22 б.**
5. **Проблемы диагностики умственного развития учащихся // Под ред. З. И. Калмыковой. - М, 2005 ж. - 232 б.**
6. **Возрастная психология: Детство, отрочество, юность: Хрестоматия: Учеб. пособие для студ. пед. вузов / Сост. и науч. ред. В.С. Мухина, А.А. Хвостов. - М.: Изд. центр «Академия». - 2000 ж. - 624 ж.**
7. Карточки-задания: 1-4 классы. **Пособие для учителя//под ред. В.В.Степаковой. - М.: Просвещение, 2005 ж. - 64 б.**
8. Саламатова Г.И. Воображение как компонент творчества при изучении математики.// Журнал «Начальная школа». 2004 ж. No 9 - 15 б.
9. **Савинова Р.В., Белолобская А.А. Логические игры и упражнения для развития интеллектуальных способностей у детей 6-7 лет: Метод. Пособие. /Р.В.Савинова, А.А.Белолобская - Я., Изд-во Департамента НиСПОМО РС (Я), 2002. - 38б.**
10. **Бабанский Ю.К. Педагогика. - М.: Просвещение, 2004 ж. - 33-37б.**
11. Возрастные и индивидуальные особенности пространственного мышления учащихся / Под ред. И. С. Якиманской. - М, 2004ж. - 97б.
12. **Андреев, В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности 207: Основы педагогики творчества / В.И. Андреев. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1988. - 238 б.**
13. **Дьяченко, В.К. Сотрудничество в обучении: О коллективном способе учеб. работы: Кн. для учителя / В.К. Дьяченко. - М.: Просвещение, 1991. - 60 - 63б.**